Dodatek do „Biuletynu Kowieńskiego"

BIULETYN BAŁTYCKI

WILBI

Nr. Wilno, dnia 15.kwietnia 1933 r. 114.

T r e ś ć n u m e r u:

-0-

ŁOTWA:1. A r w i g B e r g o p a ń s t w a c h b a ł t y c k i c h. "Latvis" /z 13.IV.1933/:Istnienie państw bałtyckich zależy od układu sił mocarstw sąsiednich. Będą one niezawisłe zanim się nie znajdzie państwo silniejsze od innych państw. W związku z tem zrozumiałe są obawy wywołane przez ostatnie wypadki w Niemczech. Niemcy się wzmagają na siłach. O ile upadek Niemiec w czasie wojny był warunkiem odzyskania niezawisłości przez państwa nadbałtyckie, o tyle wzmożenie się Niemiec przynieść może tej niepodległości niebezpieczeństwo. Całkiem przeto naturalną jest rzeczą, że polityka zagraniczna państw bałtyckich się ożywiła.

Mimo wszystko niebezpieczeństwo niemieckie jest przesadzone. Niemcy, nawet wzmożone nie będą najsilniejszem państwem. Pamiętać należy, że Sowiety są obecnie bez porównania silniejsze, niż w czasie zawierania pokoju w Brześciu Litewskim. Interesy sowieckie nigdy nie pozwolą na wzmocnienie się Niemiec nad Bałtykiem. Pozatem trzeci sąsiad państw bałtyckich - Polska też nigdy nie dopuści, by nad Bałtykiem wzmocniły się Rosja czy Niemcy. W ten sposób wytwarza się obecnie równowaga sił, gwarantująca najlepiej istnienie państw bałtyckich, które winne balansować pomiędzy trzema wielkimi sąsiadami. Polska jest jednym z czynników, utrzymujących stosunek sił nad Bałtykiem, a przytem jednym z czynników, jak najmniej pragnącym panowania nad Bałtykiem i dlatego niezagrażającym niepodległości państw bałtyckich.

Państwa bałtyckie nie powinne się wtrącać do polityki mocarstw. Mogą one jednak stanowić dosyć doniosły czynnik, jeżeli chodzi o utrzymanie równowagi. Państwa bałtyckie zajmują bowiem ważny punkt pod względem geograficznym i strategicznym. Jednak państwa bałtyckie będą miały znaczenie jedynie wtedy, gdy potrafią jednomyślnie zająć takie czy inne stanowisko. Wypływa stąd potrzeba związku bałtyckiego i jego znaczenie. Chodzi jednak o to, by związek ten nie był spóźniony.

Dotychczas nie udawało się związku utworzyć. Dyplomacja litewska ma widocznie związane ręce. Stanowisko jej jest tego rodzaju, że jeden z objektywnych polityków /dr.Bistras/, który otwarcie bronił objektywnych poglądów, zmuszony został do wyrzeczenia się polemiki lecz nie z powodu braku argumentów.

Pomimo wszystko wierzyć należy, że historyczna nauka i logika wypadków prowadzić będą państwa bałtyckie do porozumienia. Byleby nie było jednak zapóźno.

2. "P e h d e j a B r i h d i" o s t a n o w i s k u L i t w y w s p r a w i e z w i ą z k u b a ł t y c k i e g o. "Pehdeja Brihdi" /Nr.83.IV.1933/:Na Litwie wywiązała się polemika w związku ze sprawą porozumienia państw bałtyckich. Prasa łotewska cytuje artykuły dr.Bistrasa i "Rytasa" na ten temat, udzielając im niestety więcej uwagi niż na nią zasługują. W rzeczywistości opozycja jest na Litwie w wybitnej mniejszości i głos jej społeczeństwa litewskiego nie obowiązuje. Opozycja litewska nie wyraża opinji narodowej.

Cały naród litewski czuje się organicznie związany ze stolicą Wilnem. Prawdziwy Litwin nie może inaczej rozumować, niż to oświadczył Zaunius. Sprawa wileńska jest zaledwie sprawą pierwszorzędnego znaczenia. Potwierdzą to wszyscy Litwini bez różnicy zawodu i wieku. Trzeba Litwinów zrozumieć. Coby bowiem powiedzieli Łotysze, gdyby ktoś nagle odebrał od nich stolicę Rygę. Bistras i opozycja mają bardzo mało zwolenników. Zresztą Bistras sam się przestraszył i zaczyna się wycofywać. Rządzące sfery litewskie nie zmienią swego stanowiska w sprawie związku bałtyckiego, gdyż zakazuje im tego jednolity patrjotyczny naród litewski. Litwini żądają od swych sojuszników Łotwy i Estonji poparcia moralnego. Żądanie to jest słuszne.

3. Sprawa łotewsko-estońskiej unji celnej ."Latvis" /z 12.IV.1933/:W końcu 1932 r. utworzone zostały komisje realizacji unji celnej między Łotwą a Estonją. Komisja łotewska zakończyła już prace przygotowawcze i zakomunikowała M-stwu Spraw Zagr., że może podjąć bezpośrednie rokowania z komisją estońską. Spodziewać się należy, że M-stwo Spraw Zagr. zdoła się porozumieć z Estonją i wkrótce podejmie rokowania w sprawie realizacji unji celnej.

4. Leader partji S.D. o łotewskiej polityce wewnętrznej i zagranicznej ."Rigaer Rundschau" /Nr.83.IV.1933/:Na VIII-tym kongresie partji S.D. wygłosił leader partji Menders przemówienie na temat wewnętrznej i zagranicznej polityki Łotwy. Menders scharakteryzował działalność dotychczasowego rządu Skujenneksa, jako politykę klasową, prowadzoną kosztem szerokich mas robotniczych. Upadek Gabinetu Skujenneksa tłumaczy się wewnętrznemi intrygami. Chodzi tu mianowicie o rozłam w łonie bloku rządzącego.

Jeżeli chodzi o politykę zagraniczną, budzący się militaryzm i imperjalizm niemiecki grożą światu nową wojną. Faszyzm niemiecki zmierza na Wschód przez co powstają nowe zagadnienia polityki zagranicznej dla Łotwy. Nie jest wykluczone, że z całego ruchu wyłoni się blok, skierowany przeciwko Rosji Sowieckiej, usiłujący zniszczyć wszystkich przeciwników kapitału. Łotwa mogłaby również być wciągniętą w wojnę, gdyby doszło do walki między Niemcami a Polską. Byłoby głupio myśleć, że djabeł hitleryzmu może być wypędzony przez szatana Piłsudskiego i dlatego proletarjat łotewski nie powinien popierać polityki, wciągającej Łotwę w sferę interesów Polski i Małej Ententy. W związku z tem partja S.D. musi żądać najściślejszej neutralności Łotwy.

5. Wyrok sądowy w sprawie łotewskich organizacyj faszystowskich ."Siegodnia" /Nr.103/:Na mocy wyroku sądowego zamknięte zostały faszystowskie organizacje na Łotwie: Legjon, Ugunskrusts i łotewska partja narodowo-socjalistyczna. Głównych działaczy faszystowskich Ozolsa, Apinsza, Plan-Dubrowskiego i Baumana skazano na wysiedlenie. /IV.1933/.

6. Sprawa rokowań państw bałtyckich odnośnie nowych traktatów ."Siegodnia /Nr.103.IV.1933/:10 kwietnia powrócił z Kowna do Tallina dyrektor Departamentu Handlowego M-stwa Gospodarki Krajowej Kaljot, który prowadził nieoficjalne rokowania z rządem litewskim odnośnie wymiany towarów między Estonją a Litwą. P.Kaljot oświadczył dziennikarzom, że Litwa przystąpiła do rewizji traktatów handlowych z Łotwą i Estonją. Litwa ma zamiar po wypowiedzeniu dawnych traktatów podjąć nowe xx rokowania z Łotwą i Estonją. Rokowania te prawdopodobnie rozpoczną się w maju.

7. Niewpłacenie przez syndykat szwedzki kaucji na rzecz rządu łotewskiego. "Siegodnia" /Nr.103.IV.1933/:Szwedzki syndykat zapałczany nie wpłacił do Banku Łotewskiego przewidzianej kaucji w wys.200 tys.dolarów M-stwo Finansów zajęło się obecnie zbadaniem tej sprawy.

ESTONJA:1.R u c h n a t u r a l n y l u d n o ś c i ."Rev.Ztg." /Nr.52.IV.1933/:W marcu r.b. urodziło się w Tallinie 122, umarło 243 osób.

Ilość mieszkańców Tallina wzrasta jedynie dzięki wzrostowi ilości emigrantów.-

2. W i e c p r o t e s t a c y j n y Ż y d ó w e s t o ń s k i c h. "Vaba Maa" /Nr.35.IV.1933/:9 kwietnia r.b. odbył się wiec protestacyjny Żydów przeciw prześladowaniu w Niemczech. Po szeregu przemówień powzięto następujące rezolucje: Niesłychane gwałty w Niemczech zmuszają estońskich Żydów do przyłączenia się do wyjaśnienia protestów przeciw tym niekulturalnym zarządzeniom. Żydzi estońscy, łącząc się z Żydami całego świata i z protestami cywilizowanej ludzkości, apelują do tych, dla których najelementarniejsze prawa obywatelskie i ludzkie nie są pustym frazesem i wzywają, by byli na baczności przed niebezpieczeństwem, zagrażającem pokojowemu współżyciu narodów, jak również kulturze i cywilizacji.

3.D z i e ń b a n k ó w s p ó ł d z i e l c z y c h ."Rev.Ztg." /Nr.82.IV.1933/:22 kwietnia r.b. odbędzie się w Tallinie "dzień banków spółdzielczych" z następującym porządkiem dziennym: 1/przegląd działalności banków w 1932 r.; 2/uporządkowanie pożyczek rolnych; 3/przeprowadzenie ustawy o instytucjach kredytowych; 4/rewizja sieci banków spółdzielczych.

23 kwietnia r.b. odbędzie sie generalne zebranie związku spółdzielczego. Ilość członków tego związku wynosi obecnie 1257, suma opłat członkowskich - 58000 koron.-

4 .P r z y m i e r z e m i ę d z y E s t o n j ą a A f g a n i s t a n e m ."Rev.Ztg." /Nr.82.IV.1933/:8 kwietnia odbyła się w Moskwie między posłem estońskim J.Seljamaa i afgan. przedstawicielem dyplomatycznym Abdul Hussejn Aziz wymiana listów ratyfikacyjnych przymierza estońsko-afganistańskiego.-

5. S o w i e c k i e n a w o z y s z t u c z n e n a r y n k u e s t o ń s k i m ."Vaba Maa" /Nr.86.IV.1933/:Jak wiadomo, firma "Puhk i synowie" zawiadomiła M-stwo Rolnictwa, że zamierza zacząć handel nawozami sztucznemi. Firma ta ma zamiar sprowadzać sowiecki superfosfat, którego worek kosztuje podobno o 50 centów taniej. Prawdopodobnie została już udzielona licencja. Ponieważ sowiecki superfosfat zawiera, według przypuszczeń więcej wilgoci, przeto M-stwo zamierza zbadać ten towar przed wystawieniem go na sprzedaż.

W związku z powyższem sp.akc."Eesti Fosforiit" wyraziła swój protest.

6. K o n f e r e n c j a b a ł t y c k i c h z w i ą z k ó w s t r a ż a c k i c h ."Rev.Ztg." /Nr.83.IV.1933/:10 czerwca r.b. odbędzie się w Pärnu konferencja bałtyckich związków strażackich, na którą zostanie także zaproszona delegacja fińska.

7. R o k o w a n i a h a n d l o w e z L i t w ą ."Vaba Maa" /Nr.86.IV.1933/:10 kwietnia r.b. powrócił z Kowna dyr.oddziału handlowego M-stwa Gospodarki F.Kaljot po zakończeniu rokowań w sprawie uporządkowania estońsko-litewskiej wymiany towarów. Powodem tego wyjazdu do Kowna było to, że Litwa postanowiła zerwać umowę handlową z Estonją i Łotwą, ponieważ te ostatnie więcej sprzedały Litwie niż od niej nabyły.

Wiadomość urzędowa o zerwaniu umowy z Estonją jeszcze nie nadeszła. Umowa zostałaby zgaszona dopiero po 3-ch miesiącach od wypowiedzenia. W ciągu tego czasu jednak towary estońskie podlegałyby taryfie celnej zwykłej, coby oznaczało koniec eksportu.

Zaznaczyć należy, że wymianę towarów utrudnia fakt, iż obydwa kraje są krajami rolniczemi. Mimo to jednak pozostaje nadzieja wznowienia stosunków, ponieważ Estonja posiada własny wyrób towarów, jakich brak na Litwie. Są to:papier i wyroby bawełniane.-